

2020-08-13
I2020/02095/E**Infrastrukturdepartementet**Energimarknadsinspektionen
Box 155
631 03 Eskilstuna

Uppdrag om översyn av regelverket för nätavgifter för mindre produktionsanläggningar

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Energimarknadsinspektionen att göra en översyn av regleringen i 4 kap. 10 § första stycket ellagen (1997:857) om att producenter med en produktionsanläggning som kan leverera en effekt om högst 1 500 kilowatt endast ska betala den del av avgiften enligt nättariffen som motsvarar den årliga kostnaden för mätning, beräkning och rapportering på nätkoncessionshavarens elnät samt att vid behov lämna förslag till ändringar i regleringen.

I uppdraget ingår att göra en kartläggning av inmatningstariffens utformning och hur undantaget tillämpas. Energimarknadsinspektionen ska även på ett principiellt plan beskriva vilka kostnader och nyttor som inmatning av elproduktion av olika storlek, lokalisering och andra förutsättningar för med sig.

Vidare ska Energimarknadsinspektionen analysera de ekonomiska förutsättningarna för ägare av vissa produktionsanläggningar av förnybar el som gjort tidiga investeringar inom ramen för elcertifikatsystemet. Analysen ska beakta tilldelning av elcertifikat. Energimarknadsinspektionen ska därefter analysera om, och på vilket sätt, det finns behov av ytterligare ekonomiskt stöd till dessa produktionsanläggningar under en lämplig tidsperiod och lämna eventuella förslag till förändringar i regelverken som sammantaget inte innebär en försämring jämfört med dagens läge för berörda produktionsanläggningar.

Energimarknadsinspektionen ska med stöd av en konsekvensutredning lämna samhällsekonomiskt motiverade förslag. Statens energimyndighet (Energimyndigheten) ska särskilt bistå med kunskap som exempelvis statistik över antalet berörda anläggningar och möjlighet till ökad produktionskapacitet samt produktionskostnader för de anläggningar som kan beröras.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet) senast den 31 mars 2021.

Närmare om uppdraget

Energimarknadsinspektionen ska

- kartlägga inmatningstareffens utformning och hur undantaget i 4 kap. 10 § första stycket ellagen tillämpas, beskriva vilka kostnader och nyttor som inmatning av elproduktion av olika storlek, lokalisering och andra förutsättningar för med sig samt analysera hur dessa kostnader och nyttor kan prissättas på ett effektivt sätt,
- utreda och beskriva konsekvenserna av en ändring av undantaget i 4 kap. 10 § första stycket ellagen som innebär (1) en höjning av effektgränsen till 2 300 kilowatt och (2) en nedre gräns med en linjär anpassning av olika effektgränser upp till en lämplig nivå,
- beskriva konsekvenserna av och förutsättningarna för ett tidsbegränsat undantag enligt (1) och (2) där tidsbegränsningen ska kopplas till tilldelningsperioden för elcertifikat för respektive anläggning,
- utreda om det finns behov av att komplettera en eventuell ny reglering med ett tak för hur stor del av den totala elnätsavgiften som det övriga kundkollektivet ska betala av producenternas reducerade elnätsavgifter,
- visa vad eventuella förslag innebär för kunder inom olika elnätsområden, olika elnätsföretag och andra aktörer som berörs och analysera förslagens förenlighet med EU:s regelverk, inklusive bestämmelserna om statsstöd, och
- analysera om det finns behov av ytterligare, eller annat, ekonomiskt stöd till dessa produktionsanläggningar under en lämplig tidsperiod och om möjligt ge förslag på hur ett sådant stöd kan utformas.

Bakgrund

Förutsättningarna för utbyggnaden av ny förnybar elproduktion har förändrats radikalt under de senaste åren. Det har skett en snabb utveckling av småskalig så kallad decentraliserad förnybar elproduktion, såsom sol- och vindkraftsanläggningar. Investeringar, i huvudsak landbaserad vindkraft i större skala, har gjorts i en sådan omfattning att målet inom elcertifikatsystemet om 18 nya terawattimmar förnybar elproduktion till 2030 bedöms kunna nås i närtid.

Det finns flera anledningar till den snabba utbyggnadstakten. Energimyndigheten lyfter i sin rapport Kontrollstation för elcertifikatsystemet 2019 (ER 2018:25) fram bland annat den snabba teknikutvecklingen med sänkta kostnader för framför allt landbaserad vindkraft, globala trender med låga räntor, ett förväntat stigande elpris i Norden och tillgång till utländskt kapital då utländska investerare har varit villiga att investera på den svenska marknaden.

Elcertifikatsystemet har utformats för att stimulera en kostnadseffektiv utbyggnad av ny förnybar elproduktion. Den snabba utbyggnadstakten av förnybar elproduktion har påverkat den prismekanism som finns inom ramen för elcertifikatsystemet kraftigt. Det syns bland annat i de handelskontrakt med elcertifikat som idag kan handlas. Prisnivåerna är nu mycket lägre jämfört med tidigare genomsnittspriser för elcertifikat. Ny landbaserad vindkraft bedöms därför kunna byggas utan stöd från elcertifikatsystemet. Den kommande nivån på elcertifikatpriset innebär utmaningar för investeringar som gjorts under systemets utvecklingsfas och som inte kunnat förutse den snabba utbyggnadstakten. Huruvida en investering är lönsam beror dock på hur de totala intäkterna från försäljning av el och elcertifikat förhåller sig till kostnaderna över anläggningarnas normala avskrivningstid.

Skälen för regeringens beslut

I dag har producenter rätt att betala en reducerad elnätsavgift för inmatningen i elnätet för produktionsanläggningar med en installerad effekt om högst 1 500 kilowatt, se 4 kap. 10 § första stycket ellagen. Den nuvarande regleringen kan leda till att produktionsanläggningar nedgraderar sin produktion till högst 1 500 kilowatt. Det gör att en så kallad trappstegseffekt uppstår och det finns en potential för förnybar energi i redan installerade produktionsanläggningar som inte utnyttjas till följd av nuvarande

begränsning. Gränsen på 1 500 kilowatt infördes i samband med elmarknadsreformen för att bland annat säkerställa att de små elproducenterna fick rimliga villkor på den nya elmarknaden (prop. 1994/95:222 s. 63 f.). Majoriteten av de produktionsanläggningar avseende vindkraft som byggs i dag har betydligt större effektkapacitet.

I dag finns det inte några begränsningar för hur stor del av ett kundkollektivs totala elnätsavgift som kan omfördelas med anledning av att vissa elproducenter betalar en reducerad elnätsavgift. Detta innebär att det finns en risk med att höja gränsen för undantaget om det är fråga om ett redovisningsområde med relativt få kunder men med ett flertal produktionsanläggningar som träffas av undantaget. Kundkollektivet i dessa redovisningsområden kan få betala en kännbart högre elnätsavgift. Det kan därför finnas ett behov av att komplettera eventuell ny reglering med någon form av tak som innebär att det finns en övre gräns för hur stor del av den totala elnätsavgiften som det övriga kundkollektivet ska betala för dessa producenters reducerade elnätsavgifter.

På regeringens vägnar

Anders Ygeman

Willy Hallgren

Kopia till

Statsrådsberedningen /SAM
Finansdepartementet /BA, KO
Näringsdepartementet /BI, MK, LB
Miljödepartementet /Kl, Nm
Statens energimyndighet